

Jaarverslag 2006
Titus Brandsma Instituut

Nijmegen 2007

Titus Brandsma Instituut
Erasmusplein 1
6525 HT Nijmegen
tel. 024-3612162
fax 024-3612151

email: info@titusbrandsmainstituut.nl
homepage: www.titusbrandsmainstituut.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Wetenschappelijk deel	6
Uitgevoerd onderzoek in 2006.....	6
Grondslagenonderzoek	6
Joods-christelijke traditie	6
Bijbelse spiritualiteit	6
Spiritualiteit van de liturgie	6
Geschiedenis van de spiritualiteit	6
Moderne Devotie	7
Hedendaagse spiritualiteit.....	8
Spiritualiteit van het religieuze leven	8
Pastorale spiritualiteit.....	8
Spiritualiteit in maatschappelijke contexten	8
Discipline-ontwikkeling.....	8
Rapportage van de onderzoeksoutput	10
Grondslagenonderzoek	10
Joods-christelijke traditie	11
Bijbelse spiritualiteit	11
Spiritualiteit van de liturgie	12
Geschiedenis van de spiritualiteit	13
Moderne Devotie	15
Hedendaagse spiritualiteit.....	22
Spiritualiteit van het religieuze leven	22
Pastorale spiritualiteit.....	23
Spiritualiteit in maatschappelijke contexten	24
Onderwijs.....	25
Promotiebegeleiding	25
Begeleiding Scripties	25
School voor Spiritualiteit	26
Graduate School of Theology Nijmegen	26
Master Spiritualiteit en Pastorale Studies	26
Onderwijs aan andere Nederlandse instellingen.....	26
Onderwijs en voordrachten aan buitenlandse instellingen.....	26
Voordrachten in Nederland.....	27
Discipline-ontwikkeling.....	28
Redactie.....	28
Het wetenschappelijk forum	29
Bijzondere gebeurtenissen in 2006	30
In memoriam Jan van Wijk.....	30
Publicaties	30
Het Gaesdonckse-tractatenhandschrift	30
Nuchtere mystiek. Navolging van Christus	31
The Spirit that moves: Orientation and Issues in Spirituality	31
God in je huiskamer	31
Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang	32
Titus Brandsma Lezing: “Waar het visioen verdwijnt, verwildert het volk”	32

Studieweek mystiek: Mystiek in “De Navolging van Christus”	32
Eilanddagen en herinrichting commissies	33
Cursus- en vormingswerk	34
Psalmen	34
De geestelijke weg	34
Cursussen	34
Trainingen	34
Inleidingen	35
Interviews, activiteiten in de media, retraites, etc.....	35
Feitelijke Opbouw van het instituut per 31-12-2006	36

Voorwoord

In dit jaarverslag presenteren we een rapportage van de activiteiten van het Titus Brandsma Instituut in 2006. In het wetenschappelijk deel geven we een beschrijving van het uitgevoerde onderzoek, een overzicht van de publicaties, van het gegeven onderwijs, de discipline-ontwikkeling en van bijzondere gebeurtenissen. Na dit wetenschappelijk deel volgt een beschrijving van het cursus- en vormingswerk dat is verricht door medewerkers van het instituut. Ten slotte volgt een overzicht van de opbouw van het instituut aan het einde van de verslagperiode. De paragrafen van het wetenschappelijk deel zijn geordend volgens het wetenschapsplan, dat in 2004 door het bestuur is goedgekeurd.

Sinds de reorganisatie van 1996 worden het bestuur en de directie van het instituut bijgestaan door de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR). Bij de totstandkoming van dit wetenschappelijk jaarverslag is rekening gehouden met de adviezen van deze raad. De raad is op het moment van verschijnen van dit verslag als volgt samengesteld:

prof. dr. A.G. Weiler, em. Radboud Universiteit Nijmegen, voorzitter;
prof. dr. Th. Mertens, Universiteit Antwerpen;
prof. dr. P.J.A. Nissen, Radboud Universiteit Nijmegen;
prof. dr. P.J.M. van Tongeren, Radboud Universiteit Nijmegen.

Het verslag is opgesteld door de wetenschappelijk secretaris van het instituut, dr. P.H.M. Welzen, met medewerking van dr. C.M.A. Caspers

Prof. dr. C.J. Waaijman,
wetenschappelijk directeur.

Nijmegen, 29 mei 2007

Wetenschappelijk deel

Uitgevoerd onderzoek in 2006

Grondslagenonderzoek

Het handboek *Spiritualiteit. Vormen, grondslagen, methoden* is zowel binnen als buiten het instituut richtinggevend voor de inrichting van het onderzoek. Het boek heeft een brede doorwerking. Ook in het onderwijs bewijst het boek zijn diensten. In het tweede cursusjaar van de School van Spiritualiteit zijn voor de verschillende modules materialen ontleend aan het handboek.

In het verslagjaar heeft Kees Waaijman verder gewerkt aan de structuur van Spirin Encyclopedia. Het concept van Spirin Encyclopedia is gepresenteerd in *Studies in Spirituality*. Bovendien is erover gesproken in de bijeenkomst van Reframing Spirituality and Mysticism Past en Present, het samenwerkingsverband op het gebied van spiritualiteitsonderzoek waaraan de Faculteit der Theologie, de Faculteit der Religiewetenschappen, het Titus Brandsma Instituut, het Instituut voor Oosters Christendom en het Nijmeegs Instituut voor Missiologie deelnemen. Met het tot stand komen van de digitale werkplaats die Spirin Encyclopedia ook is, is tevens de mogelijkheid geopend voor de wetenschappelijke ontmoeting en discussie online op het terrein van de studie van de spiritualiteit.

Joods-christelijke traditie

Bijbelse spiritualiteit

De samenwerking met een aantal deskundigen op het gebied van bijbel en spiritualiteit uit Zuid-Afrika heeft geleid tot de publicatie van *The Spirit that moves*. Voor een meer inhoudelijk signalement van de bijdrage van het instituut in deze publicatie, zie het hoofdstuk *Bijzondere gebeurtenissen in 2006/Publicaties*. Het voornemen is gemaakt om in 2007 een expertmeeting te hebben in Nijmegen waarin de contouren van het vak Bijbelse Spiritualiteit besproken zullen worden. Kees Waaijman heeft met het oog op deze expertmeeting raakvlakken onderzocht tussen spirituele hermeneutiek en exegese. Van *Mystiek in de Psalmen* en *Tegendraads Lezen. De Schrift vanuit joods perspectief* zijn herdrukken verschenen. Huub Welzen is verder gegaan met de commentaar op het Lucasevangelie. Een eerste versie van het commentaar op het lijdensverhaal uit dit evangelie is in het verslagjaar gereed gekomen. Ook heeft hij studies verricht over het bijbelgebruik in de *Navolging van Christus*.

Spiritualiteit van de liturgie

Binnen het project ‘de liturgische feesten *de tempore* en *de sanctis* in het oude bisdom Kamerijk’ is een transcriptie vervaardigd van de *ordinarius* van Kamerijk. Voorts is onderzoek gedaan naar de doorwerking van de geschiedenisopvatting van Augustinus in *libri ordinarii*. Binnen het project ‘eucharistische devoties in verleden en heden’ is het boek *Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang* van de hand van Charles Caspers en Peter Jan Margry vervaardigd (zie ook het hoofdstuk *Bijzondere gebeurtenissen in 2006/Publicaties*).

Geschiedenis van de spiritualiteit

Het onderzoek van Hein Blommestijn heeft zich gericht op de *Gulden Brief* van Willem van St. Thierry, op franciscaanse teksten en op de *Innerlijke Burcht* van Teresa van Avila. Deze teksten zijn bestudeerd vooral met het oog op School voor Spiritualiteit. De onderzoeker heeft

gewerkt aan de voorbereiding van de publicatie van enkele hedendaagse spirituele biografieën.

Moderne Devotie

Naast ‘Bijbelse spiritualiteit’ en ‘Mystagogie’ hoort het onderzoek naar de Moderne Devotie tot de speerpunten van het instituut. De bestudering van het thema van de innerlijkheid en de mystagogische lezing van de *Navolging van Christus* krijgen de nadruk. De uitgave van *Nuchtere mystiek. Navolging van Christus* is een eerste resultaat van de instituutsbrede en interdisciplinaire samenwerking in het onderzoek naar de Moderne Devotie. Het boek beoogt een wisseling van paradigma in de benadering van de *Navolging*. In plaats van een meer ascetische en moraliserende lezing wordt een mystagogische leeswijze beproefd. In het boek zijn bijdragen opgenomen van Hein Blommestijn, Inigo Bocken, Charles Caspers, Rudolf van Dijk, Jos Huls, Kees Waaijman en Huub Welzen.

Charles Caspers heeft gewerkt aan de bundeling van het Nijmeegse onderzoek op het terrein van de Moderne Devotie in een Platform Moderne Devotie. Bovendien heeft hij gewerkt aan de bundeling van het nationale en internationale onderzoek. Voor dit laatste werkt hij samen met prof. K. Goudriaan (Amsterdam) en prof. N. Staubach (Münster). Er zijn een drietal congressen gepland. Het eerste is in 2006 gehouden te Amsterdam. Het tweede is gepland voor 2007 in Münster. Het derde congres zal in 2008 gehouden worden te Nijmegen/Soeterbeeck.

In de reeds onder *Spiritualiteit van de liturgie* genoemde publicatie over de Stille Omgang heeft Charles Caspers deze Amsterdamse traditie geplaatst tegen de achtergrond van de liturgische identiteit van de moderne devoten. Ook heeft hij gewerkt aan enkele publicaties over de interactie van devotie en liturgie aan de hand van teksten van Thomas van Kempen. Een van deze publicaties zal verschijnen als bijdrage in een bundel over de cultuurhistorische betekenis van ‘bloed’. Inigo Bocken heeft onderzoek gedaan naar de *theoria* en het schouwen van God bij Thomas van Kempen, en naar de vraag hoe deze *theoria* als praxis kan worden begrepen. Hij heeft gewerkt aan de relatie van deze praxis met het denken van Cusanus en met de kunst uit de vijftiende eeuw. Ook heeft hij onderzoek gedaan naar de encyclopedische denkvorm en haar relatie tot het denken in de vijftiende eeuw. Jos Huls heeft onderzoek gedaan naar het thema van de innerlijkheid in de *Navolging van Christus* en daarover gepubliceerd in *Nuchtere Mystiek*. Ook heeft hij onderzoek gedaan naar spirituele processen en de verwoordingen daarvan in de psychologie en in de mystieke literatuur. Rijklof Hofman heeft het thema van de ‘ vertroosting ’ in de *Navolging van Christus* bestudeerd en daarover gepubliceerd in *Nuchtere Mystiek*. Verder heeft hij gewerkt aan de samenstelling van een bronnenapparaat voor de kritische editie van *Contra focaristas* van Geert Grote en enkele kleinere werken over de focaristen. Rudolf van Dijk vordert gestaag met de nieuwe vertaling van de *Navolging van Christus*. Van de boeken I – III is de vertaling gereviseerd. Het bronnenonderzoek voor boek IV is afgerond. Het mystagogisch onderzoek naar boek I en II is voltooid. Hij heeft voor *Nuchtere Mystiek* een bijdrage geschreven over de volgorde van de boeken van de *Navolging van Christus* en een bijdrage over de structuur van de *Navolging*. Het werk van geassocieerd onderzoeker Marinus van den Berg aan het Gaesdonckse-traktatenhandschrift is voltooid. Over het boek en de presentatie daarvan op 2 februari is meer te vinden in het hoofdstuk *Bijzondere gebeurtenissen in 2006/Publicaties*. Ook maakte Marinus van den Berg studies van de *De Noord-Nederlandse historiebijbel*.

Hedendaagse spiritualiteit

Spiritualiteit van het religieuze leven

Het Titus Brandsma Instituut heeft een samenwerkingsproject met de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) over de *Spiritualiteit van het Religieuze Leven*. Binnen dit kader heeft Pierre Humblet in 2006 vooral aandacht gegeven aan het aspect van roeping. Daarnaast heeft Laetitia Aarnink onderzoek gedaan met het oog op enkele vakpublicaties in *Speling*.

Pastorale spiritualiteit

Ad de Keyzer heeft zich in het verslagjaar gericht op de toe-eigening van het woord door het volk. Zijn aandacht ging hierbij vooral uit naar de tekstvoltrekking en meer specifiek de tekstvoltrekking van *Psalmen*.

Spiritualiteit in maatschappelijke contexten

Frits Mertens heeft gewerkt aan de opstelling van een onderzoeksaanvraag in samenwerking met het CNV voor verkrijging van subsidie voor het project *Plezier in Werk*. De subsidie is in december toegezegd. Bovendien heeft hij binnen het kader van *Levensloop en Geestelijke Begeleiding* gewerkt aan de completering van enkele spirituele biografieën en de voorbereiding van een publicatie.

Discipline-ontwikkeling

Nadat het paper *Reframing Spirituality and Mysticism Past en Present* is goedgekeurd door het bestuur van het instituut en in de faculteiten der theologie en der religiewetenschappen is aanvaard als een onderzoekscluster binnen het programma RaTiC (Religions and Transformation in Contexts), is de onderzoeksgroep van start gegaan. In het cluster werken onderzoekers van de beide faculteiten samen met onderzoekers van het Titus Brandsma Instituut en het Instituut voor Oosters Christendom. Met het Nijmeegs Instituut voor Missiologie worden nadere afspraken gemaakt. In 2006 zijn er twee bijeenkomsten van het cluster geweest. Er is gewerkt aan de tekst voor de verdere opzet van het cluster. De mogelijkheden van Spirin Encyclopedia voor het cluster zijn besproken, en er zijn ook besprekingen gewijd aan de inhoudelijke output van afzonderlijke projecten. Er zijn afspraken gemaakt voor verdere inhoudelijke besprekingen. Ook zijn er plannen gemaakt voor wat langere bijeenkomsten met buitenlandse deskundigen op het gebied van spiritualiteit.

In het project Spirin is belangrijke vooruitgang geboekt. Het onderdeel Encyclopedia is gepresenteerd in een omvangrijk artikel van de hand van Kees Waaijman in *Studies in Spirituality*. Bovendien is de software voor Encyclopedia geplaatst. Dat betekent dat de werkplaats voor spiritualiteit in principe gereed is voor de plaatsing van materiaal.

Ook het onderdeel Who is who is geopend voor inschrijving. Intussen zijn meer dan 85 namen in de database opgenomen waaronder de namen van internationaal befaamde deskundigen. Op het onderdeel Bulletin Board zijn de eerste presentaties van boeken verschenen. In Bibliography zijn de titels uit de eigen bibliotheek ingevoerd bij wijze van test. In kleine negenhonderd titels op het gebied van Spirituality and Healthcare zijn in voorbereiding voor invoer. Jos Huls en Kees Waaijman hebben een opzet gemaakt van een onderzoeksgerichte master spiritualiteit in het kader van Spirin Education. Het voorstel is in de faculteiten der theologie en der religiestudies in gesprek gebracht. Indien goedkeuring wordt gehecht aan dit voorstel is er een natuurlijke bedding voor verdere exploitatie van het

materiaal dat in Spirin Education is ontwikkeld en uitgeprobeerd. Een andere bedding kan ontstaan door het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten met vooral buitenlandse onderwijsinstellingen. De mogelijkheid voor het aangaan van dergelijke samenwerkingsovereenkomsten wordt momenteel verkend.

Rapportage van de onderzoeksoutput

In het geval waarin een publicatie op naam staat van meer dan één auteur, zijn steeds de namen van alle auteurs opgenomen.

Grondslagenonderzoek

C.J. Waaijman

Project: Grondslagen van de spiritualiteitswetenschap

Omvang: 0,1 fte

Verricht onderzoek: In de onderzoeksperiode is het onderzoek naar dictionaires en encyclopedieën in de spiritualiteit afgerond, met het oog op het ontwerp van SPIRIN Encyclopedia.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (artikel)

- SPIRIN Encyclopedia of spirituality. *Studies in Spirituality* 16 (2006) 287-326.

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- What is spirituality? In: P.G.R. De Villiers, C.E.T. Kourie & C. Lombaard (Eds.), *The spirit that moves: Orientation and issues in spirituality*. Publications Office of the University of the Free State, Bloemfontein 2006 (= Acta Theologica Supplementum 8) [196 p.] 1-18.
- Conformity in Christ. *Ibidem* 41-53.
- Spirituality and contextuality. *Ibidem* 54-62.
- Inleiding. In: K. Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere mystiek: Navolging van Christus*, Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 9-19.
- Betrouwbaar in het spreken. *Ibidem* 127-138.
- De mystieke dimensie van het leergesprek. *Ibidem* 139-151.

Vakpublicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- Der Geist des Spiels: Wie Fussball zu einer spirituellen Erfahrung werden kann. In: A Merkt (Ed.), *Fussballgott: Elf Einwürfe*. Kiepenheuer & Witsch, Köln 2006 [219 p.] 99-109.
- Omvorming als spiritueel proces. In: L. Verboven (Ed.), *Pelgrims onderweg: Spirituele ervaringen en gesprekken*. Pelckmans/Meinema, Kapellen/Zoetermeer 2006 [240 p.] 44-58.

Populariserende publicaties

- God en voetbal. *Radboud Magazine* (2006) 14-19.

Boekbesprekingen

- The New SCM Dictionary of Christian Spirituality (2005). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 3 314.
- H. Andriessen, Spiritualiteit en levensloop: Over levensfasen en geestelijke bestemming (2006). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 4 421.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Wetenschappelijk directeur Titus Brandsma Instituut.
- Hoogleraar Spiritualiteit van de Faculteit der Theologie RU Nijmegen.

- Lid van Nederlandse Onderzoeksschool voor Theologie en Religiewetenschap.
- Lid van de Arbeitsgemeinschaft Spiritualität.
- Voorzitter van de Advisory Board van het Institute of Spirituality in Asia (voorheen Center for Spirituality in Manilla).
- Lid NWO beoordelingscommissie voor het programmatisch onderzoek (gebied Geesteswetenschappen).
- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Zuid-Afrika).
- Lid Institutum Carmelitanum.
- Voorzitter van de studiegroep Spiritualiteit van het Soeterbeeckprogramma.
- Honorary president of the South Africa Association for Spirituality (Spirasa).
- Lid van de onderzoeksgroep Respire (gezondheidszorg en spiritualiteit).
- Lid van de studiegroep lekenspiritualiteit van de Katholieke Akademie Schwerte.
- Lid van de commissie Charism and Spirituality van de Karmelorde.
- Promotor L. Swart, *De articulatie van de mystieke omvorming in 'Die geestelike Brulocht' van Jan van Ruusbroec*. Nijmegen RU.
- Voorzitter manuscriptcommissie H. Arts-Honselaar, *Ende dat manen es eweleke euen nuwe ... Eenheid en drieheid in de Brieven van Hadewijch van Brabant*. Nijmegen RU.

Joods-christelijke traditie

Bijbelse spiritualiteit

C.J. Waaijman

Project: Spiritualiteit van de psalmen

Omvang: 0,3 fte

Verricht onderzoek: In het verslagjaar zijn de raakvlakken tussen spirituele hermeneutiek en exegetische onderzoek, met het oog op het expert-congres in 2007, waar de aanzet wordt gegeven voor de subdiscipline Bijbelse Spiritualiteit.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boek)

- *Mystiek in de psalmen*. Ten Have/Carmelitana, Kampen/Gent 2006 (tweede druk) [205 p.].
- *Tegendraads lezen: De Schrift vanuit joods perspectief*. Kok, Kampen 2006 (tweede druk) [151 p.].

Vakpublicaties (artikel)

- Schroom, de geboorte van een wijs leven. *Speling* 58 (2006) 1 36-41.
- Vormen van groei. *Speling* 58 (2006) 2 78-82.
- Samenwerken: Een spirituele mogelijkheid. *Speling* 58 (2006) 3 48-53.
- Overwegingen bij het ouder worden. *Speling* 58 (2006) 4 25-30.

P.H.M. Welzen

Project: Spiritualiteit van het Nieuwe Testament

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek: Er is onderzoek gedaan naar de wijze waarop in *De Navolging van Christus* de Schrift wordt gelezen en geïnterioriseerd. Dat heeft geresulteerd in een tweetal publicaties. Tevens zijn studies gemaakt van het lijdensverhaal in het Lucasevangelie. Dat heeft geresulteerd in een eerste versie van het commentaar op dit lijdensverhaal.

Publicaties:*Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)*

- The Word that moves. In: P.G.R. de Villiers, C.E.T. Kourie & C.Lombaard (Eds.), *The Spirit that moves. Orientation and Issues in Spirituality*. Publications Office of the University of the Free State, Bloemfontein 2006 (= Acta Theologica Supplementum 8) [196 p.] 125-144.
- De regelmatige schriftlezing. In: Kees Waaijman e.a., *Nuchtere mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 79-90.
- Schriftlezing als mystiek proces. *Ibidem* 91-104.

Populariserende publicaties (artikel)

- Koning in onbaatzuchtige dienstbaarheid. *Kerugma* 49 (2005-2006) 2 49-56.
- Religieus leven in een stedelijke samenleving. Reflecties bij vijftig jaar Karmel in Amstelveen. *Karmelnieuws Special* (Januari 2006) 7-12.
- 'Waar het visioen verdwijnt, verwildert het volk'. Doekle Terpstra houdt veertiende Titus Brandsma Lezing. *Erasmusplein* 17 (2006) 2 6-7.
- Overweging. *Antoniusklokje* 28 (2006) 25 7-9.

Boekbesprekingen

- S. Schneider, Auferstehen: Eine neue Deutung von 1 Kor. 15 (2005). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 3 299.
- Y.-G. Kwon, Eschatology in Galatians: Rethinking Paul's Response tot the Crisis in Galatia (2004). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 3 299-300.
- S. Plietzsch, Kontexte der Freiheit: Konzepte der Befreiung bei Paulus und im rabbinischen Judentum (2005). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 4 404-405.
- P. Clements-Jewery, Intercessory Prayer: Modern Theology, Biblical Teaching and Philosophical Thought (2005). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 4 414.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Wetenschappelijk secretaris Titus Brandsma Instituut.
- Lid Institutum Carmelitanum Rome.
- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Zuid-Afrika).
- Bestuurslid van het werkgenootschap St. Hiëronymus.
- Lid van Bibliodrama, werkgroep voor opleiding en spiritualiteit.
- Lid van Studiosorum Novi Testamenti Conventus.
- Lid oppositiecommissie Rico Palaca Ponce, *Spirituality and quality of life: an empirical-theological exploration among Filipino migrants in the Netherlands*. Nijmegen RU.

Spiritualiteit van de liturgie**C.M.A. Caspers**

Project: De liturgische feesten *de tempore* en *de sanctis* in het oude bisdom Kamerijk (ca. 1200 – ca. 1500)

Omvang: 0,1 fte

Verricht onderzoek: In 2006 is het project verbreed: de diocesane *ordinarius* zal worden vergeleken met de *ordinarius* van de kapittelkerk van St. Géry (Gaugericus) in Kamerijk, die

eveneens wordt uitgegeven. Daarnaast is besloten om tevens mee te werken aan de editie van en commentaar op de *ordinarius* van het Utrechtse Oudmunster. In het verslagjaar is de voorlopige transcriptie van de *ordinarius* van Kamerijk vervaardigd en is verkenkend onderzoek verricht naar de opname van Augustinus' geschiedenisopvatting in *libri ordinarii*.

Project: Eucharistische devoties in verleden en heden

Uitvoerder: Charles Caspers, i.s.m. Peter Jan Margry (Meertens Instituut, KNAW)

Omvang: 0,05 fte

In 2006 is gewerkt aan vier hoofdstukken over de cultusgeschiedenis tot ca. 1800. Een hoofdstuk, over de periode 1500-1650 is nagenoeg voltooid. Ook is gewerkt aan een vijfde deel van het lexicon Bedevaartplaatsen in Nederland.

Publicaties

Wetenschappelijke publicaties (boek)

- Charles Caspers & Peter Jan Margry, *Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang*. Verloren, Hilversum 2006 [96 p.].

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Stafmedewerker Titus Brandsma Instituut.
- Senioronderzoeker en coördinator van het universitaire onderzoekprogramma Christelijk Cultureel Erfgoed.
- Docent Kerkgeschiedenis Priesteropleiding Bovendonk.
- Senior onderzoeker van de Nederlandse Onderzoekschool voor Theologie en Religiewetenschap (NOSTER).
- Bestuurslid (penningmeester) Archief voor de Geschiedenis van de Katholieke Kerk in Nederland.
- Lid Onderzoekschool Mediëvistiek.
- Lid Internationale Gesellschaft für theologische Mediävistik.
- Lid van het Werkgenootschap Katholieke Kerkhistorici in Nederland (WKKN).
- Lid van de Contactgroep voor sociaal-economische en institutioneel-juridische geschiedenis van geestelijke en kerkelijke instellingen in de Nederlanden in de Middeleeuwen.
- Lid van de studiegroep Kunst en religie van het Soeterbeeckprogramma.
- Lid van de wetenschappelijke voorbereidingscommissie 150 jaar Lourdes (Verenigde Nationale Bedevaarten).
- Lid Commissie Overleg Instituten van de Konferentie Nederlandse Religieuzen.
- Voorzitter universitair overlegorgaan 'platform Moderne Devotie'.
- Lid manuscriptcommissie Evelyne Maria Fabiola Verheggen, *Beelden voor passie en hartstocht. Bid- en devotieprenten in de Noordelijke Nederlanden, 17de en 18de eeuw*. Nijmegen RU.

Geschiedenis van de spiritualiteit

H. H. Blommestijn

Project: Mystagogische lezing van spirituele en mystieke teksten

Omvang: 0,4 fte

Verricht onderzoek: Gedurende 2006 is het onderzoek sterk gebonden geweest aan het onderwijs in de School voor Spiritualiteit. Het heeft zich met name gericht op de *Gulden Brief* van Willem van Saint-Thierry, franciscaanse teksten en *De Innerlijke Burcht* van Teresa

van Avila. Er is geen voortgang gemaakt met de afronding van deel 10 van de kritische editie van de *Oeuvres* van Jean de Saint-Samson. Er is gewerkt aan de voorbereiding van de publicatie van enkele spirituele biografieën.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicatie (boekdeel-hoofdstuk)

- De weg van de omvorming. In: Kees Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere Mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 203-215.
- Omvorming in Christus. *Ibidem* 215-230.
- In de viering treedt God op ons toe. In: Hein Blommestijn e.a. (Eds.), *God in je huiskamer*. Kok, Kampen 2006 [144 p.] 92-110.

Wetenschappelijke publicatie (artikel)

- The mystical realism of Simone Weil. *Studies in Spirituality* 16 (2006) 181-204.

Wetenschappelijke publicatie (boekredactie)

- H. Blommestijn e.a. (Eds.), *God in je huiskamer*. Kok, Kampen 2006 [144 p.]

Vakpublicaties (artikel)

- In ons werken uit God geboren. *Speling* 58 (2006) 1 101-107.
- Vooruitgang in het geestelijk leven. *Speling* 58 (2006) 2 69-77.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Universitair docent Spiritualiteit van de Faculteit der Theologie van de RU Nijmegen.
- Gasthoogleraar Mystieke Theologie van het Instituut voor Psychologie van de Universiteit Gregoriana te Rome.
- Lid van de Nederlandse Onderzoekschool voor Theologie en Religiewetenschap.
- Lid van de Onderzoekschool Mediëvistiek, lijn 1 Ontsluiting van bronnen.
- Lid Institutum Carmelitanum Rome.
- Lid van de studiegroep Spiritualiteit van het Soeterbeeckprogramma.
- Lid Stuurgroep Christelijk Cultureel Erfgoed.
- Lid van de onderzoeksgroep Respire (gezondheidszorg en spiritualiteit).
- Lid manuscriptcommissie J. Wilbrink, *Amplexio Dei. Vergelijkend onderzoek van de mysticologische en sociologische profielen van Hildegard van Bingen en Hadewijch van Brabant*. Nijmegen RU.
- Lid oppositiecommissie H. Arts-Honselaar, *Ende dat manen es eweleke euen nuwe ...Eenheid en drieheid in de Brieven van Hadewijch van Brabant*. Nijmegen RU.
- Lid oppositiecommissie L. Swart, *De articulatie van de mystieke omvorming in 'Die geestelike Brulocht' van Jan van Ruusbroec*. Nijmegen RU.

E. H. Hense geassocieerd onderzoeker

Publicaties

Wetenschappelijk publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- E. H. Hense & M. Hense, Faccia a faccia. In: E.H. Hense e.a. (Eds.), *Corso fondamentale di spiritualita*. Editrice Queriniana, Brescia. 2006 [624 p.] 102-212.
- Spiritualita e ambiente. *Ibidem* 426-453.

- Karmelspiritualität. In: K. Baier (Ed.), *Handbuch Spiritualität*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt. 2006 [368 p.] 229-249.
- Umformung. In: E. Hense & M. Plattig (Eds.), *Grundkurs Spiritualität des Karmel*. Katholisches Bibelwerk, Stuttgart. 2006 [174 p.] 95-110.
- Einfachheit. *Ibidem* 111-129.
- Begleitung. *Ibidem* 130-146.
- Selbstverständnis und Identität. *Ibidem* 147-164.

Wetenschappelijk publicaties (artikel)

- Reflection on 'Conceptual Definition and Empirical Validation of the Spiritual Sensitivity Scale'. *Journal of Empirical Theology* 19 (2006) 63-74.

Wetenschappelijk publicaties (boekredactie)

- E.H. Hense, M. Plattig, P. Menting & Th. Dienberg (Eds.), *Corso fondamentale di spiritualita*. Editrice Queriniana, Brescia. 2006 [624 p.].
- E.H. Hense & M. Plattig (Eds.), *Grundkurs Spiritualität des Karmel*. Katholisches Bibelwerk, Stuttgart. 2006 [174 p.].

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Universitair docent spiritualiteit aan de RU Nijmegen.
- Wetenschappelijk medewerker Institut für Spiritualität Münster.

Moderne Devotie

C.M.A. Caspers

Project: De liturgische identiteit van de moderne devoten, met bijzondere aandacht voor de Congregatie van Windesheim en het werk van Thomas van Kempen (1380-1471).

Omvang: 0,5 fte

Verricht onderzoek: Het onderzoek resulteerde onder meer in een wetenschappelijke publicatie over de verwantschap tussen de liturgische identiteit der moderne devoten en de oorsprong en voortzetting van de Amsterdamse Stille Omgangtraditie (verschenen 2006). Voorts is er onder meer een bijdrage vervaardigd voor een wetenschappelijk bundel over de cultuurhistorische betekenis van bloed. In deze bijdrage wordt dieper ingegaan op de interactie devotie-liturgie aan de hand van enkele passages uit Thomas a Kempis *Gebeden en overwegingen over het leven en lijden van Christus* (verschijnt 2007).

Publicaties

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- Indulgences in the Low Countries, c. 1300 - c. 1520. In: Robert Swanson (ed.), *Promissory Notes on the Treasury of Merits. Indulgences in Late Medieval Europe*. Brill, Leiden 2006 [XII + 260 p.] 65-99.
- The Living on of Marie-Adolphine of Ossendrecht (d. July 9, 1900), One of the 120 Martyrs of China. In: Johan Leemans (Ed.), *More than a Memory. The Discourse of Martyrdom and the Construction of Christian Identity in the History of Christianity*. Peeters, Leuven 2005[2006] [471 p.] 395-418.
- Thomas von Kempen und die Kommunion. Die Stellung des vierten (dritten) Buches der Imitatio innerhalb der spätmittelalterlichen und späteren eucharistischen Frömmigkeit. In: Ulrike Bodemann & Nikolaus Staubach (Eds.), *Aus dem Winkel in die Welt. Die Bücher des Thomas von Kempen und ihre Schicksale*. Lang, Münster etc. 2006 [287 p.] 158-172.

- De vervulling van het verlangen. In: Kees Waaijman e.a.(Eds.), *Nuchtere mystiek. Navolging van Christus*. Ten have, Kampen 2006 [239 p.] 117-125.
- Het verlangen naar de waardige communie. *Ibidem* 105-115.

Vakpublicaties (boekdeel- hoofdstuk)

- Het mirakel van de Heilige Stede (1345). De middeleeuwse christengelovigen en de laatste communie. In: Eugène van Heyst (ed.), *Ik ben met jullie alle dagen. Opstellen over de Eucharistie*. Centrum voor Parochiespiritualiteit, Nijmegen 2006 [56 p.] 1-9.

Boekbesprekingen

- David Vergauwen, Over de schreef. Middeleeuwse priesters voor de rechter (2004). *Trajecta* 14 (2005 [2006]) 4 430.
- Arnoud-Jan Bijsterveld, Ad van den Oord & Karel Veraghtert, Universiteit van Tilburg 75 jaar waardenvolle universiteit, dl. 3: Investeren in kwaliteit, 1977-2002. (2003) *Noordbrabants historisch jaarboek* 22-23 (2005-2006) 336-338.
- Marjet Derks & José Eijt, Gezonde gezinnen. Sociaal werk door de Vereniging van Catechisten, 1928-2003 (2004). *Noordbrabants historisch jaarboek* 22-23 (2005-2006) 345-347.
- J.A.M. Hoekx e.a. (eds.), Kroniek van Molius. Een zestiende-eeuwse Bossche priester over de geschiedenis van zijn stad (2004). *Noordbrabants historisch jaarboek* 22-23 (2005-2006) 379-380.
- M. Muskens & Arjan Broers, Wees niet bang. Het levensverhaal van bisschop Tiny Muskens (2004). *Noordbrabants historisch jaarboek* 22-23 (2005-2006) 387-389.
- Cees Slegers, Antoon Coolen 1897-1961. Biografie van een schrijver (2001). *Noordbrabants historisch jaarboek* 22-23 (2005-2006) 393-394.
- C.H. Lawrence, Kloosterleven in de Middeleeuwen in West-Europa en de Lage Landen (2004). *Trajecta* 15 (2006) 3 269.
- Gerardo Fernández Juárez & Fernando Martínez Gil (red.), La Fiesta del Corpus Christi (2002). *Trajecta* 15 (2006) 3 269-271.
- Sarah Blick & Rita Tekippe (red.), Art and Architecture of Late Medieval Pilgrimage in Northern Europe and the British Isles (2005). *Trajecta* 15 (2006) 3 271-273.
- Karin Maag & John D. Witvliet (red.), Worship in Medieval and Early Modern Europe. Change and Continuity in Religious Practice (2004). *Trajecta* 15 (2006) 3 273-274.
- Henri Installé, De betovering van de vrouw. H.C. Agrippa: een magiër op de feministische toer ten tijde van Margareta van Oostenrijk (2003). *Trajecta* 15 (2006) 3 274-275.

I.M.K. Bocken

Project: Moderne Devotie als denkvorm

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek: In dit werkjaar stond vooral de vraag naar de opvatting van Thomas van Kempen centraal met betrekking tot de *theoria*, d.w.z. Godsschouw en hoe deze als concrete praxis begrepen kan worden. Er wordt een wetenschappelijk artikel voorbereid waarin deze opvatting in relatie gebracht wordt met de filosofie van Cusanus en met de kunst uit de 15de eeuw. Daarnaast werd er ook werk verricht met betrekking tot de encyclopedische denkvorm en haar relatie tot het denken in de 15de eeuw.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel- hoofdstuk)

- Wegen uit het donker. In: Kees Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere Mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 51-65.
- De verinnerlijking van het licht. *Ibidem* 67-78.

Vakpublicaties (artikel)

- Christiformitas bei Nicolaus Cusanus – eine Tagung in Gettysburg. *Litterae Cusanae* (2006) 12 23-26.
- Geboortepijn. *Speling* 58 (2006) 1 108-109.
- Groeistoornissen. *Speling* 58 (2006) 2 91-93.
- Bindingsangst. *Speling* 58 (2006) 3 83-84.

Populariserende publicaties (artikel)

- Der Ball ist nicht rund. Eine kleine Philosophie des Fussballs. *Kicker (Fussball Zeitung)*(2006) 26 23-30.

Boekbesprekingen

- Guido Berns e.a. (Red.), Het lichaam van God. Metamorfozes van de incarnatie in de hedendaagse cultuur (2005). In: *Radboud Info* 22 (2006) 66 8-9 en *Bijdragen* 60 (2006) 2 237-239.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Coördinator Centrum voor Ethiek RU Nijmegen.
- Secretaris Cusanus Studie Centrum Nijmegen.
- Voorzitter Kierkegaard-genootschap België.
- Lid Wissenschaftliche Beirat Cusanus-Institut Trier.

K. Pansters geassocieerd onderzoeker

Project: Profectus virtutum in de Moderne Devotie

Omvang: n.v.t. (geassocieerd onderzoeker, werkzaam in de Faculteit der Letteren)

Verricht onderzoek: De onderzoeker heeft bronnen en literatuur verwerkt t.b.v. zijn proefschrift 'De kardinale deugden in de Lage Landen'. Hij was een maand op Notre Dame University, VS, voor nader bronnenonderzoek.

Publicaties:

Vakpublicaties (artikel)

- Gerard Zerbolt van Zutphen, 1367-1398. Modern devoot, theoloog en ideoloog. *Biografisch woordenboek Gelderland. Bekende en onbekende mannen en vrouwen uit de Gelderse geschiedenis*. 5 (2006) 143-145.
- Hart, cel, klooster, kerk. Het hervormingsdenken van Dionysius de Kartuizer (1402/1403-1471). *Signum* 18 (2006) 3-4 89-96.

Boekbesprekingen

- A. Diem, Das monastische Experiment. Die Rolle der Keuschheit bei der Entstehung des westlichen Klosterwesens (2005). *Trajecta* 15 (2006) 1-2 168-170.
- F. Kuitenbrouwer & T. Schiphof (red.), Kunstvandalisme. Het recht en een taboe van ons openbaar kunstbezit (2005). *Simulacrum* 14 (2006) 2 37.

- J. van Schaik, In het hart is hij te vinden. Een geschiedenis van de christelijke mystiek (2005). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 2 193.
- W.M. Speelman (red.), Wondtekenen, wondertekenen. Over de stigmatisatie van Franciscus (2006). *Tijdschrift voor theologie* 46 (2006) 3 302.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Junior onderzoeker.
- Lid werkgroep Cartusiana.
- Lid Historisch Platform Roermond.
- Lid Werkgenootschap van Katholieke Kerkhistorici.

T.H.M. Akerboom geassocieerd onderzoeker

Project: Het fenomeen ‘bekering’ in de Moderne Devotie

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek: In 2006 heeft de onderzoeker aanzienlijk minder tijd kunnen besteden aan het project dan in de jaren daarvoor. De onderzoeker heeft enerzijds onderzoek gedaan naar het zichtbare gevolg van het fenomeen ‘bekering’ bij Geert Grote, met name naar de rol van zielzorg in de brede betekenis van het woord binnen de Moderne Devotie. Verder heeft hij studie gemaakt van enkele moderne theologische en godsdienstpsychologische studies naar het fenomeen ‘bekering’ als mogelijk uitgangspunt voor een ‘relecture’ van enkele teksten van Geert Grote en andere moderne devoten.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Bestuurslid Interconfessionele Werkgroep Luther-onderzoek.
- Senior-onderzoeker NOSTER.
- Lid dagelijks bestuur en hoofdbestuur Katholieke Vereniging voor Oecumene.
- Lid Bisschoppelijke begeleidingscommissie t.b.v. Missionair Oecumenische Gemeenschap “De Purmer”.
- Lid Landelijke Adviescommissie (LAC) WKO (Abva-Kabo).
- Secretaris van het bestuur van Stichting tot Ondersteuning van Levensbeschouwing en identiteit (SOL).
- Secretaris van de Beraadgroep Geloven en Kerkelijke Gemeenschap van de Raad van kerken in Nederland.

J.A. Huls

Project: Een mystagogische lezing van de *Imitatio Christi*

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek: Er is onderzoek verricht naar de thematiek van de innerlijkheid in de *Navolging van Christus* met het oog op de mystieke week juli 2006. In het kader van de School van Spiritualiteit en het Onderzoeksprogramma Reframing Spirituality is onderzoek verricht naar de wijze waarop spirituele processen worden verwoord binnen de psychologie (Franco Imoda) en in de mystieke literatuur (Pseudo-Dionysius de Areopagiet en Eckhart). Tevens heeft de onderzoeker werkzaamheden verricht in het kader van Spirin Encyclopedia en Spirin Education. Verslag hiervan wordt gedaan onder *Hedendaagse spiritualiteit/Discipline-ontwikkeling*.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (hoofdstuk-boekdeel)

- The use of Scripture in *The Imitation of Christ* by Thomas a Kempis. In: P.G.R. de Villiers, C.E.T. Kourie & C. Lombaard (Eds.), *The Spirit that moves, Orientation and Issues in Spirituality*. Publications Office of the University of the Free State, Bloemfontein 2006 (Acta Theologica Supplementum 8) [197 p.] 63-83.
- From theology to mystagogy. The interiorisation of the Protestant tradition by a world citizen: Dag Hammarskjöld. *Ibidem* 84-99.
- The world of Internet and Spirituality (Spirin) as a Paradigm. In: E. Gerlock, M.R.O. Ladaga, & C.B. Buenafe (Eds.), *Spirituality face to face with globalization*. Center for Spirituality, Manila 2005 [172 p.] 39-60.
- De innerlijke mens. In: Kees Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere Mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239] 173-190.
- De weg van de innerlijkheid. *Ibidem* 191-203.

Vakpublicaties (artikel)

- Voorbij de beelden van ons leven. *Speling* 58 [2006] 4 83-90.

Boekbesprekingen

- Mariano Delgado & Gotthard Fuchs, Die Kirchenkritik der Mystiker, Prophetie aus Gotteserfahrung Band 1: Mittelalter (2004). *Trajecta* 15 (2006) 3 267.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Member of the Board of the Institutum Carmelitanum.
- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Zuid-Afrika).
- Visiting professor Gregoriana Rome (Italië).

R.H.F. Hofman

Project: *Opera Omnia* van Geert Grote en de *Devotio Moderna*

Omvang: 0,6 fte

Verricht onderzoek: De onderzoeker heeft in het verslagjaar gedurende twee maanden zijn bijdrage voor de Mystieke Week 2006 over de *Navolging van Christus* van Thomas a Kempis voorbereid, inhoudende een lezing en artikel over 'De mystieke betekenis van de *consolatio* in de Navolging, geplaatst binnen het semantische veld van de *contemplatio*'. De onderzoeker heeft tevens verder gewerkt aan de samenstelling van een bronnenapparaat voor een kritische editie met inleiding van Geert Grottes traktaat *Contra focaristas*, aangevuld met edities van kleinere werken over de focaristen overeenkomstig de normen van de serie *Corpus Christianorum*.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- Troost verwerven. In: Kees Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 153- 161.
- De innerlijke en goddelijke troost. *Ibidem* 163-172.
- Rijcklof Hofman, J.W.E. Klein, De notitie over Erasmus. In: Paul H.A.M. Abels (Ed.), *Erasmus en Gouda*. Historische Vereniging die Goude, Gouda 2006 [250 p.] 161-166.

Vakpublicaties (artikel)

- 1 Celano 17. *Franciscaans Leven*. 89 (2006) 1 2.
- 1 Celano 19-20. *Franciscaans Leven* 89 (2006) 3 99.

- 1 Celano 94-95. Het visioen van de gekruisigde serafijn en de stigmatisatie van Franciscus. *Franciscaans Leven* 89 (2006) 4 146.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Lid interuniversitair werkverband Geschiedenis van de Taalkunde.
- Lid Studienkreis Geschichte der Sprachwissenschaft.
- Lid Henry Sweet Society for the History of Linguistics.
- Lid van de Onderzoeksschool Mediëvistiek, lijn 1.1 (ontsluiting van bronnen).
- Member of the Authenticating Panel of the Royal Irish Academy and Irish Biblical Association's joint project for the edition of Medieval Celtic-Latin biblical and related texts in the *Corpus Christianorum* series.
- Secretaris Redactieraad *Gerardi Magni Opera Omnia*.
- Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.

R.Th.M. van Dijk

Project: De vertaling van de Navolging van Christus.

Omvang: 0,3 fte

Project: De geestelijke opklimmingen, vertaling en inleiding

Omvang: 0,1 fte

Verricht onderzoek: Beoogd is een nieuwe vertaling van *De imitacione Christi* naar de Latijnse tekst volgens de diplomatische uitgave van Léon Delaissé (1956), met beperkt bronnenonderzoek (bijbel) en met verwerking van de resultaten van mystagogisch onderzoek, op basis van de tekstgenese in de autograaf (hs. Brussel KB 5855-61), met als doel een tweetalige teksteditie in iuxtapositie. In het verslagjaar werden de boeken I-III op vertaalniveau verder bewerkt en werd het bronnenonderzoek van IV voltooid. Het mystagogisch onderzoek is gevorderd tot en met boek II.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- Askese oder Mystik? Der entscheidende Rang des 'Buchens der inneren Tröstung' in der 'Nachfolge Christi' des Thomas a Kempis. In: U. Bodemann; N. Staubach (Eds.), *Aus dem Winkel in die Welt. Die Bücher des Thomas von Kempen und ihre Schicksale*. Peter Lang, Münster etc. 2006 (= Tradition – Reform – Innovation, Bd 11) [287 p.] 173-187.
- Ratschläge an einen Kartäusernovizen. Geert Grote und seine Epistola de novo monacho. In: J. Hogg e.a. (Eds.), *Kartäusische Kunst und Architektur mit besonderer Berücksichtigung der Kartausen Zentraleuropas. Länderübergreifender internationaler Kongress für Kartäuserforschung Aggsbach (NÖ, Austria) 30.8.-31.8 und Brno/Brünn (CZ) 1.9.-4.9.2005, Band I.* (= Analecta Cartusiana, Bd 11). Analecta Cartusiana, Salzburg 2006 [VI+335 p.] 135-156.
- De volgorde van de vier boeken. In: Kees Waaijman e.a. (Eds.), *Nuchtere mystiek. Navolging van Christus*. Ten Have, Kampen 2006 [239 p.] 21-34.
- De structuur van de *Navolging*. *Ibidem* 35-50.

Wetenschappelijke publicaties(artikel)

- Zestig jaar Nederlands Carmelitaans Instituut. 1945 – 30 november – 2005. *Trajecta* 14 (2005[2006]) 4 418-423.

Populariserende publicaties (boek)

- *De vitaliteit van de Moderne Devotie. Ter herdenking van de oprichting van het Centrum voor Moderne Devotie (3 december 1980) op 20 november 2005 te Deventer.* Centrum voor Moderne Devotie, Almelo, Deventer 2006 [16 p.].

Populariserende publicaties (artikel)

- Het Nederlands Carmelitaans Instituut te Boxmeer. *KNR Bulletin* 9 (2006) 1 14-16.
- Klooster Gaesdonck als geestelijk centrum. *Collatie*. (2006) 18 2.
- Macht omgevormd tot dienst. *Kerugma* 49 (2005-2006) 4 36-41.
- Karmel Schoonhoven in beeld. *Karmelnieuws* 40 (2006) 13 13-14.

Boekbesprekingen

- D. Vanclooster (red.), De Duinenabdij van Koksijde. Cisterciënzers in de Lage Landen (2005). *Trajecta* 14 (2005) 4 429-430.
- A.M. Bollmann, Frauenleben und Frauenliteratur in der Devotio moderna. Volkssprachige Schwesterbücher in literarhistorischer Perspektive (2004). *Collatie* (2006) 17 4.
- E. Klüeting, Monasteria semper reformanda. Kloster- und Ordensreformen im Mittelalter (2005). *Collatie* (2006) 17 4.
- Novi Monasterii. Wetenschappelijk jaarboek van het Abdijmuseum 'Ten Duinen 1138' te Koksijde ten bate van het historisch onderzoek over de cisterciënzers in Vlaanderen en Nederland, 3 (2005). *Trajecta* 15 (2006) 1-2 171-172.
- S. Corbellini & H. van Engen (red.), De derde orde op orde. Balans van het onderzoeksproject naar de derde orde van Sint-Franciscus in het middeleeuwse bisdom Utrecht. *Trajecta* 14 (2005) 2. *Collatie* (2006) 18 3-4.
- U. Bodemann & N. Staubach (Eds.), Aus dem Winkel in die Welt. Die Bücher des Thomas von Kempen und ihre Schicksale (2006). *Collatie* (2006) 18 4.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Lid van de Onderzoeksschool Mediëvistiek, lijn 1.1. (Ontsluiting van de bronnen) en 1.3 (Boek en cultuur).
- Lid codicologengenootschap Het Draakje.
- Lid Historische Werkgroep Kloosters IJssel-Vechtstreek (IJsselacademie Kampen).
- Directeur Nederlands Carmelitaans Instituut (Boxmeer).
- Eindredacteur *Collatie*. Halfjaarlijks informatieblad over de 'Moderne Devotie'.
- Lid Redactie Reeks Pareltes van Nederlandse en Rijnlandse mystiek (Peeters, Leuven).
- Lid redactieraad Gerardi Magni Opera omnia.
- Lid Koninklijke Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.
- Lid Zuidhollandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis.
- Lid Werkgenootschap van Katholieke Kerkhistorici in Nederland.
- Lid begeleidingscommissie Monasticon Carmelitanum Neerlandicum.I
- Lid Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland.
- Lid Commissie Overleg Instituten van de Konferentie Nederlandse Religieuzen.
- Eindredacteur Reeks Karmelitaanse Vorming.

M.K.A. van den Berg geassocieerd onderzoeker

Project: Gaesdonckse-traktatenhandschrift in reeks MVN

Omvang: n.v.t. (geassocieerd onderzoeker)

Verricht onderzoek: Op 2 februari 2006 is in het Huygens Instituut in Den Haag *Het Gaesdonckse-traktatenhandschrift* gepresenteerd. De onderzoeker maakte studies van *Des geestes bouwe*, een tekst uit het Gaesdonckse-traktatenhandschrift. Ook schreef hij een artikel over de *Noordnederlandse historiebijbel* (ter perse).

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boek)

- M.K.A. van den Berg, *Het Gaesdonckse-traktatenhandschrift, olim Gaesdonck, Collegium Augustinianum, ms. 16. Diplomatische editie op basis van foto's uit de Titus Brandsmacollectie*; met medewerking van Amand Berteloot en Thom Mertens en een beschrijving met een codicologische reconstructie van de bron door Hans Kienhorst. Verloren, Hilversum 2005 (Middeleeuwse Verzamelhandschriften uit de Nederlanden IX). [373 p.]

Hedendaagse spiritualiteit

Spiritualiteit van het religieuze leven

P.J.M. Humblet

Project: Spiritualiteit van het religieuze leven

Omvang: 0,3 fte

Verricht onderzoek: Dit project behelst toegepast en beleidsvoorbereidend onderzoek met betrekking tot het religieuze leven in Nederland. De wetenschappelijke doorlichting ervan moet bijdragen aan de mogelijkheden van het religieuze leven voor de toekomst. Het project is opgedeeld in acht deelprojecten. In het document Samenwerkingsproject KNR-TBI 2006-2009 – Concrete invulling van de werkzaamheden, dat begin 2006 bekrachtigd werd door het KNR-bestuur, werd gesteld dat de tijd rijp is om roepingenwerk meer centraal te stellen. Roeping is geleidelijk steeds meer bespreekbaar en er zijn veel signalen dat mensen zoekende zijn. Gekozen werd daarom voor een achtste deelproject, waarin de aandacht voor dit gegeven expliciet vorm zou krijgen. Tijdens het werkjaar 2006 heeft dit deelproject voorrang gekregen.

Publicaties:

Vakpublicatie (Artikel)

- 'Zal ik nog liefde genieten, nu ik oud ben?' (Gen.18,12) - Nieuw elan voor het religieuze leven. *Speling* 58 (2006)1 85-92.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Studiesecretaris Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR).
- Lid Interdiocesaan Roepingen Overleg (IRO).

J.G. Aarnink

Publicaties:

Vakpublicaties (artikel)

- Nieuw leven in een land van schraalte. *Speling* 58 (2006) 1 95-100.
- Leiderschap vraagt om betrokkenheid. *Speling* 58 (2006) 3 66-70.
- Elia, een weg door de woestijn. *Speling* 58 (2006) 4 76-80.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Provinciale overste Sociëteit van J.M.J.

Pastorale spiritualiteit

A.W.J. de Keyzer

Project: Pastoraal-mystagogische aspecten van de liturgie

Omvang: 0,1 fte

Verricht onderzoek: In de twee belangrijkste liturgische momenten – de eucharistie en het getijdengebed – speelt de toe-eigening van het woord door het volk een centrale rol. De aandacht richt zich hierbij vooral op de tekstvoltrekking van de psalmen, omdat zij paradigmatisch zijn voor het liturgisch bidden. Verschillende aspecten hiervan, zoals de muziek, de zegging, de vorm, het liturgische moment van deze tekstvoltrekking worden onderzocht.

Publicaties:

Wetenschappelijke publicaties (boekdeel-hoofdstuk)

- 'Participatio actuosa'. Een droom die onvervuld blijft? In: Lambert Leijssen (Ed.), *Christelijke initiatie en de liturgie. Hulde aan professor dr. Jozef Lamberts bij zijn emeritaat*. Acco, Leuven 2006 [452 p.] 211-224.

Vakpublicaties (boek)

- Dat ik zie wat is. Spiritualiteit, gemeenschap en zending, pijlers van geïnspireerd religieus leven. Congregatie Zusters van Schijndel, Schijndel 2006 [52 p.].

Vakpublicatie (artikel)

- Een man zonder antwoord, een vrouw met een droom - Pilatus in Bachs Mattheüspassion. *Interpretatie* 14 (2006) 2 20-23.
- De dynamische structuur van de openingsriten. *Gregoriusblad* 130 (2006) 1 6-8.
- De dynamische structuur van de woorddienst van de eucharistie. *Gregoriusblad* 130 (2006) 2 6-8.
- Waar God en mens elkaar raken - De structuur van de dienst van de dankzegging. *Gregoriusblad* 130 (2006) 3 6-8.
- Ga weg – Goddank - De dynamische structuur van de eucharistische slotriten. *Gregoriusblad* 130 (2006) 4 6-8.
- Ite, missa est: Ga de weg, dat is de mis. Op weg naar missionaire geloofsgemeenschappen. *Aanvul-brochure aartsbisdom Utrecht 2003-...* Juni 2006 10 p. (ongenummerd).
- May the mountains bring forth peace for the people, and the hills justice (Psalm 72,3). Verslag Universa Laus meeting 2006 in Bex (Suisse). *Universa Laus Newsletter* October 2006 2-3.

Populariserende publicaties (artikel)

- Wat maakt liturgie tot Karmelliturgie? *Karmelnieuws* 40 (2006) 5 5-13.
- God groet u, zuiv're bloeme – Liedbespreking. *Stemvork* 25 (2006) 2 26.
- Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord – Overweging bij de Constituties. *INKO* 29 (2006) 1 40-43.
- Als je het maar weet van jezelf – Overweging bij de Constituties. *INKO* 29 (2006) 2 3-5.

- Leg mij als een zegel op uw hart - inleiding programmaboekje Hoogliedcomposities. 13 mei 2006. z.pl. 2-5.
- In de ogen van de ander – Overweging bij de Constituties. *INKO* 29 (2006) 3 14-17.
- We zullen wel moeten, maar we kunnen vaak niet - Overweging bij de Constituties. *INKO* 29 (2006) 4 18-20.
- Tot het genoeg is - Overweging bij de Constituties. *INKO* 29 (2006) 5 11-13.

Boekbesprekingen

- God in je huiskamer. Een boek dat te denken geeft. In: *Nieuwsbrief Mediapastoraat* (2006) nr. 43 9.

Wetenschappelijke functies en vormen van samenwerking:

- Stafffunctionaris spiritualiteit/liturgie/pastoraat bij de congregatie van de zrs. JMJ.
- Lid internationale studiegroep Universa Laus.
- Lid van de studiegroep lekenspiritualiteit van de Katholieke Akademie Schwerte
- Lid Genootschap voor liturgiestudie.

Spiritualiteit in maatschappelijke contexten

G.H.M. Mertens

Project: Plezier in werk (voorheen: Burn out en geestelijke begeleiding)

Project: Levensloop en geestelijke begeleiding

Omvang: 0,4 fte

Verricht onderzoek: In het project Plezier in werk is op basis van de in 2005 verzamelde gegevens over burnout tezamen met de CNV Vakbond een onderzoeksaanvraag opgesteld en ingediend bij het GAK in Utrecht met het oog op verkrijgen van subsidie. Het thema is geformuleerd als 'Plezier in Werk'. Op 14 december 2006 is de subsidie toegezegd.

M.b.t. het nieuwe thema is literatuur verkend. Data zijn geanalyseerd, en uitkomsten en conclusies m. b.t. burnout zijn beschreven. Er is reeds in 2005 een intern rapport opgesteld. In 2006 is op basis hiervan een lezing gehouden. Het vervolgtraject is, in overleg met het CNV, beschreven.

In het project Levensloop en geestelijke begeleiding is gewerkt aan een completering van diverse spirituele biografieën op schrift, en op audio- en videocassettes. Daarnaast is gewerkt aan een publicatie voor het *Tijdschrift voor Geestelijk Leven* (verschijnt in 2007).

Publicaties:

Vakpublicaties (artikel)

- Ouderen op design? *Zin in Zorg. Tijdschrift van Reliëf over zorg, ethiek en levensbeschouwing* 8 (2006) 1 4.
- Tussen beleid en werkvloer. Aandacht en betrokkenheid. *Zin in Zorg* 8 (2006) 1 14-15.
- Interreligieus, het werkt. *Zin in Zorg* 8 (2006) 2 4.
- Het verhaal van je leven. *Zin in Zorg* 8 (2006) 3 4.
- Vrijwilligerswerk is verrijkend. Themainterview: Mgr. Tiny Muskens. *Zin in Zorg* 8 (2006) 3 8-9.
- Niet zomaar een naam. *Zin in Zorg* 8 (2006) 4 4.

Populariserende publicaties (artikel)

- School voor Spiritualiteit. *Erasmusplein* 17 (2006) 2 5.

Onderwijs

Promotiebegeleiding

In 2006 promoveerde Loet Swart cum laude op het proefschrift *De articulatie van de mystieke omvorming in 'Die geestelijke Brulocht' van Jan van Ruusbroec*. Promotores waren prof. dr. Kees Waaijman en prof. dr. Guido de Baere.

Medewerkers van het Titus Brandsma Instituut begeleiden een aantal promotieonderzoeken in uitvoering. Het gaat om de volgende projecten:

- Aalsum, Lia van: 'De betekenis van de intertekstuele relaties van het joodse, mystieke geschrift *Sjir ha Jichoed* – het Lied van de Eenheid – met de Tenach (de joodse bijbel)'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en prof. dr. Erik Eynikel.
- Bisschops, Hubert, 'Franciscus van Assisi, mysticus en mystagoog'. Begeleiders: prof. dr. Hein Blommestijn en prof. dr. Gerard-Pieter Freeman.
- Esser, Annette: 'Interkontexte feministischer Spiritualität. Eine enzyklopädische Studie zum Begriff religiöser Erfahrung (von Frauen) in ökumenischer Perspektive'. Begeleiders: dr. Hedwig Meyer-Wilmes en prof. dr. Kees Waaijman.
- Etminan, Erika Helene: 'Spiritualiteit en ervaringen in het management'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en prof. dr. Hein Blommestijn.
- Hong, Sung-Joo, 'The Renewal of the Church through the Discipline of Contemplative Prayer. A Case Study of the Korean Protestant Church'. Begeleider: prof. dr. Hein Blommestijn.
- Lacal, Marlon: 'Spirituality in the Catholic Letters'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en dr. Huub Welzen.
- Manansala, Pedro Roberto: 'A Mystagogic Analysis of Ecclesial Documents on Religious Life since the Second Vatican Council'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en prof. dr. Hein Blommestijn.
- Obal Altarejos, Marina: 'Spirituality and Authenticity in the Basic Ecclesial Communities of the Philippines'. Begeleiders: prof. dr. Toine van den Hoogen en prof. dr. Kees Waaijman.
- Purba, Mida: 'Sisters of Charity in Context. Actualisation of Vincent de Paul's Spirituality in Indonesia'. Begeleiders: prof. dr. Hein Blommestijn en dr. Charles Caspers.
- Schaap-van Beusichem, Mariska, 'Thérèse van Lisieux als mystagoge'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en dr. Jos Huls.
- Werkhoven, Marjolein: 'De spiritualiteit van de Woodbrookers in Nederland'. Begeleiders: prof. dr. Kees Waaijman en dr. Charles Caspers.

Begeleiding Scripties

In 2006 zijn de volgende scripties, waarbij medewerkers van het instituut zijn betrokken, met succes afgerond:

- Koos van Gorp, *De wolkteksten. Ms. Harleian 674. Middelenengels verzamelhandschrift uit het begin van de 15e eeuw over contemplatie voor gevorderden. Een literaire studie aan de hand van de impliciete lezer*. Eerste begeleider C. Caspers; tweede begeleider E. Hense.
- Yolanda Waelen, *Van het collectief geweten naar een persoonlijk geloof*. Eerste begeleider E. Hense; tweede begeleider H. Blommestijn.

School voor Spiritualiteit

In 2006 zijn de blokken 3 en 4 van het eerste cursusjaar en de blokken 1 en 2 van het tweede cursusjaar gegeven. Ad de Keyzer heeft onder de titel *Ruimte van het vieren* colleges gegeven over liturgische spiritualiteit. Jos Huls gaf colleges over het *Gaan van de weg*. Vanwege ziekte zijn deze colleges over genomen door Hein Blommestijn. Hein Blommestijn heeft verder het blok verzorgd met de titel *Gesprek met God*, waarin de theorie van de mystagogie is behandeld. Kees Waaijman heeft colleges gegeven over *Onderscheiding der geesten*. In drie van de vier blokken verzorgde Hein Blommestijn het onderdeel mystieke tekstlezing. Hij heeft teksten besproken uit Willem van St. Thierry, uit de franciscaanse traditie en uit de *De innerlijke burcht* van Teresa van Avila. De tekstlezing uit Jodocus van Lodenstein is verzorgd door Wilma Snoeier. De practica voor de variant Geestelijke Begeleiding zijn verzorgd door Hein Blommestijn en Frits Mertens, die voor de variant Pastorale Spiritualiteit door Tjalling van Balen en Jo Nibbelke, en die voor de spiritualiteit van het religieuze leven door Ria van Dinter en Claudia Theinert.

Graduate School of Theology Nijmegen

Charles Caspers gaf in het eerste semester het college *Forms of Spirituality*.

Master Spiritualiteit en Pastorale Studies

In de faculteit der theologie gaf Hein Blommestijn voor pastorale studies een werkcollege over Geestelijke begeleiding in het eerste en tweede blok en in het tweede blok een practicum geestelijke begeleiding. Voor pastorale studies verzorgde Ad de Keyzer een collegebijeenkomst over liturgie en mystagogie. Kees Waaijman verzorgde in pastorale studies twee collegereeksen: een over Inleiding vergelijkende spiritualiteitsstudie en een over Geestelijke Begeleiding, prolegomena.

Onderwijs aan andere Nederlandse instellingen

Voor de open colledag van de Radboud Universiteit te Nijmegen gaf Kees Waaijman een college over *De spiritualiteit van het voetbal*. In het eerste semester van het studiejaar 2007-2008 gaf Charles Caspers colleges over de *Geschiedenis van de Jonge Kerk* aan de priesteropleiding Bovendonk. Aan deze opleiding gaf Ad de Keyzer een college over *Spiritualiteit van de Eucharistie*. Hein Blommestijn en Frits Mertens gaven twee meerdaagse masterclasses voor Reliëf. Aan de Pabo te Nijmegen heeft Jos Huls een practicum gegeven over *Tijd voor Spiritualiteit*. Huub Welzen heeft samen met Jacqueline van Boggelen de module *Spiritualiteit van het Christelijk Handelen* gegeven in het kader van de Diocesane Kadervorming van het bisdom Utrecht.

Onderwijs en voordrachten aan buitenlandse instellingen

In januari hebben Kees Waaijman en Jos Huls een bezoek gebracht aan Zuid-Afrika. Zij hebben aan het St Augustine College te Johannesburg colleges gegeven over *Spiritual Direction*. Jos Huls heeft aan dezelfde instelling bij gelegenheid van het Symposium *African spirituality and its contextual relevance for South Africa* van Spirasa (South Africa Association for Spirituality) op 19 en 20 januari voordrachten gehouden over *Mystagogy in Primordial Spirituality as Perspective for the Study of African Spirituality*. Bij diezelfde gelegenheid heeft Kees Waaijman gesproken over *Primordial Spirituality* en over *Mystical Perspectives in Interreligious Dialogue*. Krijn Pansters heeft drie voordrachten gehouden voor buitenlandse instellingen. Op 30 augustus sprak hij te Aggsbach-Mauerbach voor het Analecta Cartusiana Kongress 'Kartäuserforschung 1970-2006' over *The conference and exhibition at the Charterhouse of Roermond in 2008*. Op 12 juli sprak hij in Leeds op het

International Medieval Congress over *Discretio and inner reform: Denys the Carthusian*. In the Notre Dame University van South Bend IN (USA) heeft hij op 21 april een voordracht gehouden over *Modern devotion and virtues*. Tijdens het jaarlijkse Spirituality Forum van het Institute of Spirituality in Asia te Manila met als thema *Spirituality of Authentic Witnessens in Postmodern Asia* heeft Kees Waaijman op 1 augustus gesproken over *Spirituality as the locus of postmodernity*. Tijdens het Fachkolloquium ‘Was ist Laienspiritualität?’ dat gehouden is op de Katholieke Akademie te Schwerte sprak Kees Waaijman op 8 december over *Priomordiale Spiritualität/Laienspiritualität – Zur Einführung*.

Voordrachten in Nederland

Tijdens de studieweek mystiek (3-6 juli) hebben Rudolf van Dijk, Inigo Bocken, Huub Welzen, Charles Caspers, Kees Waaijman, Rijcklof Hofman en Hein Blommestijn voordrachten gehouden. Voor een impressie van de studieweek mystiek zie het hoofdstuk *Bijzondere gebeurtenissen in 2006/ Studieweek mystiek: Mystiek in ‘De Navolging van Christus’*. Over de voordracht die Charles Caspers gehouden heeft bij gelegenheid van de presentatie van het boek *Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang* wordt eveneens bericht in het hoofdstuk *Bijzondere gebeurtenissen in 2006/Publicaties*. Hein Blommestijn heeft voordrachten gehouden te Gent over *Bidden in het Duister* en te Soeterbeeck (Ravenstein) over *Simone Weil*. Op de studiedag Middeleeuwen op 19 januari aan te RU te Nijmegen heeft Charles Caspers gesproken over *Achas van Torhout. Een heilig wonderkind. Joy and sorrow. The meaning of the blood of Christ in the Late Middle Ages* was de titel van zijn voordracht tijdens het congres Blood dat op 23 en 24 maart aan de RUG te Groningen is gehouden. Voor de Raad voor Cultuur Utrecht sprak hij bij gelegenheid van de Dag van de geschiedenis op 13 oktober over *Geloof en bijgeloof in de katholieke traditie*. In Tilburg heeft Ad de Keyzer voor de Theologische Faculteit een voordracht gehouden over de spiritualiteit van Messiaen. Frits Mertens heeft twee voordrachten gehouden. Tijdens het Symposium over Arbeidsvreugde en Werkdruk van Katholieke Pastores op 23 januari, gehouden bij Luce, Instituut voor Theologische Vorming, Katholieke Theologische Universiteit Utrecht, sprak hij over *Als de spirit is verdwenen.... Burn-out als richtingaanwijzer voor spiritualiteit. Geestelijke Begeleiding. Oud en Nieuw* was de titel van zijn voordracht bij gelegenheid van de Workshop voor Spiritualiteit. Begeleiding op de geestelijke weg: hoe en waarvoor?, die gehouden is op 15 februari in De Poort, Centrum voor Spiritualiteit, te Groningen. Voor het Signum Congres te Dordrecht heeft Krijn Pansters een voordracht gehouden op 28 oktober over *Hart, cel, klooster, kerk. Het hervormingsdenken van Dionysius de Kartuizer (1402/1403-1471)*. Bij het halfjaarlijks seminar van het onderzoeksprogramma Christelijk Cultureel Erfgoed van de Radboud Universiteit te Nijmegen sprak hij op 10 maart over *Discretio en innerlijke hervorming: Dionysius de Kartuizer (1402/1403-1471)*. Tijdens de studiedag ‘Een waaier van spiritualiteiten’ op 24 februari in het studiecentrum Soeterbeeck te Ravenstein heeft Kees Waaijman een voordracht gehouden over *Spiritualiteit als fundament van religieuze groepen en bewegingen*. Een volledige lijst van de onderwijsactiviteiten van de stafleden van het instituut is aanwezig bij het bestuur en de directie.

Discipline-ontwikkeling

Redactie

Medewerkers van het instituut maken deel uit van de volgende redacties:

Laetitia Aarnink

- Lid van de redactie en eindredactie van het tijdschrift *Speling*.

Dick Akerboom

- Lid redactie *Luther-bulletin*, tijdschrift voor interconfessioneel Lutheronderzoek.
- Lid redactie *Wereld en Zending, oecumenisch tijdschrift voor missiologie en missionaire praktijk, voor Nederland en België*.

Inigo Bocken

- Redactielid Agora-reeks (Ten Have).
- Redactielid Boekenreeks Centrum voor Ethiek.

Hein Blommestijn

- Redacteur van het wetenschappelijke tijdschrift *Studies in Spirituality*.
- Redacteur van het tijdschrift *Spiritus*.
- Redacteur van de serie *Mystieke teksten en thema's*.
- Redacteur van de serie *Fiery Arrow*.
- Redacteur van de serie *Flèche de Feu*.

Charles Caspers

- (Kern)redactielid *Trajecta. Tijdschrift voor de geschiedenis van het katholiek leven in de Nederlanden*.
- Redactielid *Noordbrabants Historisch Jaarboek*.
- Redactielid *Collatie. Halfjaarlijks informatieblad over de 'Moderne Devotie'*.
- Redacteur *Bedevaartplaatsen in Nederland* (website Meertens Instituut).

Rudolf van Dijk

- Lid redactieraad *Gerardi Magni Opera omnia*.
- Eindredacteur *Collatie. Halfjaarlijks informatieblad over de 'Moderne Devotie'*.
- Lid Redactie Reeks *Pareltjes van Nederlandse en Rijnlandse mystiek*.

Rijcklof Hofman

- Secretaris redactieraad *Gerardi Magni Opera Omnia*.

Jos Huls

- Redacteur van de serie *Fiery Arrow*.
- Redacteur van *Flèche de Feu*.
- Redacteur van de serie *Voetsporen*.

Pierre Humblet

- Redactielid van de website van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR).

Ad de Keyzer

- Redacteur Serie Liturgiekatechese.

Bep Meereboer

- Redactielid *Interpretatie, tijdschrift voor bijbelse theologie*.

Frits Mertens

- Redactielid *Zin in zorg*.
- Redactielid serie Voetsporen.

Krijn Pansters

- Redactielid *Signum. Tijdschrift van de contactgroep voor sociaal-economische en institutioneel-juridische geschiedenis van geestelijke en kerkelijke instellingen in de Nederlanden in de Middeleeuwen*.
- Redactielid stichting 'De Roermondse Kartuizers'.

Kees Waaijman

- Redacteur van het wetenschappelijke tijdschrift *Studies in Spirituality*.
- Redacteur van het vaktijdschrift *Speling*.
- Redacteur van de serie Mystieke teksten en thema's

Het wetenschappelijk forum

Bij de beschrijving van het verrichte onderzoek in 2006 is reeds melding gemaakt van de ontwikkelingen in Spirin onder het kopje disciplineontwikkeling. Ook de totstandkoming van het onderzoekcluster Reframing is reeds gemeld, evenals de contacten met het oog een in 2007 te houden expert meeting over de contouren van het onderzoeksveld Bijbels Spiritualiteit.

Bijzondere gebeurtenissen in 2006

In memoriam Jan van Wijk

Na een lange en moeilijke ziekte overleed op 13 juli 2006 Jan van Wijk. Jan van Wijk was een toegewijd vrijwilliger van het instituut, die werkte aan de digitalisering van de bibliografie van *Carmelus*. Jarenlang heeft hij trouw op enkele vaste ochtenden in de week titels ingevoerd. Hij is begonnen met de 1^e jaargang uit 1954 en hij is gekomen tot aan de 23^e jaargang uit 1976. We zijn Jan dankbaar voor zijn trouw en zijn collegiale hartelijkheid. Jan werd gecremeerd op 19 juli. Hij is 75 jaar geworden.

Publicaties

Van de meest belangrijke publicaties die in het verslagjaar verschenen, geven we in het navolgende een korte indruk.

Het Gaesdonckse-traktatenhandschrift

Op 2 februari 2006 is op het Constantijn Huygens Instituut het eerste exemplaar van de editie van het zogenoemde Gaesdonckse-traktatenhandschrift aangeboden aan Rudolf van Dijk, medewerker van het Titus Brandsma Instituut en directeur van het Nederlands Carmelitaans Instituut, die, als conservator van de zogenoemde Brandsma Collectie, een belangrijke rol heeft gehad bij de totstandkoming van de teksteditie.

Aan het Gaesdonckse-traktatenhandschrift ligt een codex ten grondslag die in 1944, bij de bombardementen op Münster - waar ze uit veiligheidsoverwegingen naartoe werd gebracht - verbrandde. De editie is gebaseerd op foto's die prof. dr. Titus Brandsma, als expert op het gebied van de Nederlandse mystiek in de jaren dertig van de vorige eeuw, heeft laten maken. In samenvattingen in het Duits en Engels achter in het boek wordt de geschiedenis van het handschrift verhaald. Het papieren handschrift is tussen de jaren 1550-1570 in het Arnhemse regularissenklooster St. Agnes vervaardigd. Tijdens de onrustige periode van de Reformatie werd het verzamelhandschrift ondergebracht in het klooster Gaesdonck, dat net over de Duitse grens is gelegen, en dat sedert 1430 deel uitmaakte van de Congregatie van Windesheim. De codex omvatte 48 verschillende teksten, waaronder het lijdensverhaal uit een evangeliënharmonie, preken van Eckhart, Suso en Tauler en werken van Ruusbroec. De naam 'Het Gaesdonckse-traktatenhandschrift' is gebaseerd op de vijf 'Gaesdonckse traktaten' in de codex. Na het 'Woord vooraf' volgt een inleiding op de teksteditie met daarin verwijzingen naar het werk van Titus Brandsma. De stand van het onderzoek wordt gegeven. Hans Kienhorst heeft de beschrijving van het handschrift verzorgd. Er worden bewijzen gegeven dat de codex aan het St. Agnietenklooster heeft toebehoord. Amand Berteloot maakte een analyse van de taal van het handschrift. De teksteditie werd verzorgd door Marinus van den Berg, geassocieerd onderzoeker van het Titus Brandsma Instituut. Het gaat om een diplomatische editie, d.w.z. een precieze weergave van de tekst van het handschrift. Er zijn meerdere foto's van het verbrande handschrift afgedrukt, die ook een indruk geven van de verschillende handen die aan het handschrift hebben gewerkt. Een drietal registers helpen de tekst verder te ontsluiten.

Bij de presentatie is een inleiding gehouden door Rudolf van Dijk gehouden met als titel *Het Gaesdonckse -traktatenhandschrift. De weg van een handschrift via foto naar druk*. Hij schilderde daarin de lotgevallen van het handschrift. Ook gaf hij een indruk van de rijke inhoud. Tenslotte sprak hij enkele desiderata uit voor de studie van de betekenissen van religieuze vrouwen voor de receptie en traditie van de mystieke literatuur.

Nuchtere mystiek. Navolging van Christus

Bij gelegenheid van de vijftiende mystieke week verscheen *Nuchtere Mystiek. Navolging van Christus*. Hein Blommestijn, Inigo Bocken, Charles Caspers, Rudolf van Dijk, Rijcklof Hofman, Jos Huls, Kees Waaijman en Huub Welzen schreven ieder twee studies. De studies willen voorbij komen aan een aantal valkuilen die in het verleden de lezing van *De Navolging van Christus* sterk bepaald hebben: 1. *De Navolging* zou wereldvreemd en zelfs wereldvijandig zijn; 2. Er zou een overdreven nadruk liggen op werkeiligheid en ascese; 3. *De Navolging* zou getuigen van een anti-intellectualistische sfeer. In plaats hiervan willen de studies een meer mystagogische leeswijze bieden, die dit spirituele geschrift van Nederlandse bodem op een nieuwe manier opent. Deze leeswijze is uitgeprobeerd in een lees- en studiegroep van stafleden van het instituut die al sinds 2001 samenkomt. De studies konden steunen op de nieuwe vertaling die Rudolf van Dijk in voorbereiding heeft. De bundel artikelen wordt ingeleid door Kees Waaijman. Het boek is een eerste vrucht van de interdisciplinaire en instituutsbrede samenwerking op het gebied van de Moderne Devotie.

The Spirit that moves: Orientation and Issues in Spirituality

Dit boek, onder redactie van P.G.R. de Villiers, C.E.T. Kourie en C. Lombaard, is het eerste belangrijke product van een nieuwe vereniging voor de studie van spiritualiteit, die onlangs in Zuid-Afrika is opgericht: de South Africa Association for Spirituality (SPIRASA). Van deze vereniging is Kees Waaijman erevoorzitter. In een eerste inleidende artikel wordt de geschiedenis van de vereniging beschreven en worden de bijdragen in het boek in een context geplaatst. Het boek wil focussen op de vraag naar de aard van spiritualiteit. Met vijf artikelen heeft het Titus Brandsma Instituut een belangrijke inhoudelijke bijdrage geleverd aan deze eersteling van SPIRASA. Kees Waaijman gaat in op de vraag wat spiritualiteit is. Hij heeft daarnaast een bijdrage geleverd over spiritualiteit en contextualiteit en een bijdrage over omvorming in gelijkvormigheid aan Christus. Jos Huls heeft twee artikelen geschreven: één over het gebruik van de bijbel door Thomas van Kempen in *De Navolging van Christus* en één over Dag Hammerskjöld. Het boek bevat ook bijdragen over bijbelse spiritualiteit. Deze afdeling wordt ingeleid door een artikel van Huub Welzen over de omvormende kracht van de Schrift.

God in je huiskamer

Het RKK/KRO-Mediapastoraat heeft ruim dertig jaar ervaring met het verzorgen van de tweewekelijkse eucharistievieringen op televisie. Voor velen is het 'bijwonen' van de eucharistieviering via de televisie een uitkomst. Maar wat is precies de waarde van zo'n televisieviering? Is het wel een volwaardige manier van eucharistievieren? Of heeft het juist een meerwaarde? Is de virtuele gemeenschap het antwoord op de leegloop van de kerk? In het boek *God in je huiskamer* zijn de uitkomsten van een onderzoek naar de werking van de televisievieringen gebundeld. Voor het eerst in haar geschiedenis, deed het Mediapastoraat in samenwerking met de theologische faculteiten van Tilburg, Utrecht en het Titus Brandsma Instituut, onderzoek naar de werking van de televisievieringen. Wat brengen de vieringen teweeg bij de kijkers?

In het boek staan bijdragen van de onderzoekers Hein Blommestijn, Toke Elshof, Kees de Groot, Ellen Hijmans en Jacques Maas. Vragen die zij zich stelden waren: Wat voor impact hebben de vieringen op de spiritueel-religieuze beleving van de kijkers? Gaan ze er anders door in het leven staan? Stellen ze zich anders op in de maatschappij, ten aanzien van zichzelf en de medemens?

Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang

Tijdens de viering van het 125 jarig jubileum van de Stille Omgang op 15 maart in de Lutherse Kerk aan het Spui te Amsterdam werd *Identiteit en spiritualiteit van de Amsterdamse Stille Omgang* gepresenteerd. Het boek is geschreven door Charles Caspers en Peter Jan Margry. Beiden hebben op deze viering ook een voordracht gehouden. Charles Caspers plaatst de cultus van de Heilige Stede en de Stille omgang tegen de achtergrond van de Moderne Devotie en laat zien waarin de mirakelcultus en de geestelijke stroming met elkaar overeenkomen. Peter Jan Margry beschrijft het ontstaan van het ritueel van de Stille Omgang en laat zien hoe dit ritueel zich heeft kunnen ontwikkelen tot een kenmerkende uiting van de Nederlandse identiteit en als een vorm van publieke godsdienst.

Titus Brandsma Lezing: “Waar het visioen verdwijnt, verwildert het volk”

Op 9 juni hield Doekle Terpstra de veertiende Titus Brandsma Lezing. De voorzitter van de HBO-raad vernoemde zijn lezing naar het bijbelvers Spreuken 19,28: “Waar het visioen ontbreekt, verwildert het volk”.

Het Hebreeuwse woord voor visioen staat voor profetische openbaring. Het is een specifieke manier van kijken naar onze werkelijkheid en alles wat zich daarin afspeelt. Het is zo kijken dat de mogelijkheid en onmogelijkheid van zin aan de orde komt. De lezing van Terpstra ging over deze profetische manier van kijken naar onze samenleving. Komen in de ontwikkelingen van onze maatschappij ruimte en levensperspectief vrij? Solidariteit en gevoel voor verantwoordelijkheid zijn hiervoor belangrijke waarden. Een analyse van deze begrippen bracht Terpstra tot een positieve kijk op het zo vaak als negatief geëvalueerde proces van individualisering. Mensen worden uitgedaagd hun eigen menselijke potentieel te ontwikkelen. De roep “Mens, waar ben je?” is geen beklemmende en angstig makende vraag, maar opent een bevrijdend perspectief. Het doet een beroep op je mogelijkheden. Belangrijk is volgens Terpstra om in dit proces van groei en zelfrealisatie de bezieling te bewaren, “om de goede dingen te doen.” Via de vraag “Hoe weet je wanneer je de goede dingen doet?” kwam Terpstra te spreken over inspiratie en leiderschap. Over leiderschap sprak hij in termen van dienende beschikbaarheid en authenticiteit. Laten zien wat hem bezielt, maakt een leider kwetsbaar, maar het inspireert de gemeenschap ook. Inspiratie is het wonderlijke mengsel van niet weten en geworteld zijn in de traditie. Je laten aanspreken door de verhalen uit de traditie, de ontwikkeling van je mogelijkheden in het contact met de ander/Ander, en in contact blijven met je ankerpunten; dat is waar spiritualiteit om draait. Dat is waar de verhalen over gaan. Dat is waar we het visioen kunnen ontdekken, ook in bewegingen die voor hun inspiratie andere woorden kiezen dan wij. De Titus Brandsma Lezing is in boekvorm uitgegeven en verkrijgbaar in de boekhandel: Doekle Terpstra, *Waar het visioen verdwijnt, verwildert het volk*. Titus Brandsma Instituut / Valkhof Pers, 2006.

Studieweek mystiek: Mystiek in “De Navolging van Christus”

De studieweek mystiek, die werd gehouden van 3 tot en met 6 juli had als thema *De Navolging van Christus* van Thomas van Kempen. Omdat er sprake was van een jubileum (het was de vijfentwintigste studieweek) is gekozen voor een thema dat ook in de belangstelling stond van Titus Brandsma: het Noord-Nederlandse geestelijke erfgoed van de Moderne Devotie. Ook nu vormt het onderzoek naar de Moderne Devotie een van de speerpunten van het onderzoek in het instituut.

Weinig boeken hebben zoveel weerstand opgeroepen als *De Navolging van Christus*. In de scholing voor religieuzen was het voor velen verplichte kost. En in onze ‘moderne oren’ klinkt *De Navolging* zeer moralistisch. Voor wie door deze weerstand heen kan

kijken, openbaart *De Navolging* zich als een rijk, mystiek geschrift dat ons veel kan leren over het gaan van onze eigen geestelijke weg. Anders dan in de afgelopen jaren, waarin de studieweek door één persoon werd verzorgd, werden nu de inleidingen gegeven door meerdere leden van de staf van het instituut.

Rudolf van Dijk plaatste *De Navolging* binnen haar spiritueel-antropologische context. Dit handboek voor de geestelijke weg is primair georiënteerd op de mystiek. Inigo Bocken sprak over de weg van de duisternis naar het licht. De verinnerlijking van het licht en de waarheid begint bij iedereen opnieuw. Huub Welzen illustreerde hoe het lezen van de Schrift een mystiek proces kan zijn, een weg van uiterlijkheid naar innerlijke ontmoeting. Charles Caspers besprak een soortgelijke weg van uiterlijkheid naar innerlijkheid in de liturgie. Meer specifiek sprak hij over de geestelijke communie binnen de middeleeuwse mystiek. Kees Waaijman behandelde de mystieke betekenis van de *collatio*: De intermenselijke dialoog als opgenomen in de goddelijke dialoog. Rijcklof Hofman ging in op de betekenis van de vertroosting. Hij plaatste de mystieke betekenis van de *consolatio* in *De Navolging* binnen het semantische veld van de *contemplatio*. Hein Blommestijn ging expliciet in op de mystagogische aspecten. Hij besprak Thomas als mystagoog, die wenken geeft aan de lezer en binnenvoert in de onderscheiding; die tot besef brengt hoe God aan het werk is. Ook sprak hij over de *Navolging* als weg van geestelijke omvorming: de overgang van concentratie op zichzelf naar een innerlijke ontspanning die vrij maakt voor Gods werking.

Eilanddagen en herinrichting commissies

De jaarlijkse eilanddagen van de staf werden gehouden op 13-14 juni in Missiehuis St. Michaël te Steyl. Voor het eerst waren deze dagen niet alleen voor de wetenschappelijke staf, maar voor de gehele staf. De reden voor deze wijziging is gelegen in het feit dat binnen Spirin de stafleden steeds meer, ieder vanuit een eigen expertise, zullen gaan samenwerken om zo tot komen tot kwalitatief goede producten. Tijdens deze dagen is ook de commissiestructuur binnen het instituut geëvalueerd. Vanwege het in 2005 in gang gezette nieuwe beleid ten aanzien van cursussen- en vormingswerk is de commissie dienstverlening opgeheven. Nieuwe commissies zijn ingericht; te weten de commissie P.R. en de commissie Titus Brandsma Instituut Digitaal.

Cursus- en vormingswerk

Het cursus- en vormingswerk van het Titus Brandsma Instituut is steeds geworteld in het wetenschappelijk onderzoek. Inzichten die in het onderzoek zijn gewonnen, worden gepresenteerd aan een breed publiek dat geïnteresseerd is in de reflectie op de geleefde spiritualiteit. In 2005 heeft een belangrijke wijziging plaats gevonden in de organisatie van het cursus- en vormingswerk. Van het principe van een centrale organisatie door het bureau van het Titus Brandsma Instituut is afgestapt. Plaatselijke organisaties hebben deze verantwoordelijkheid overgenomen. Ze huren de expertise van het instituut in. De ervaring hiermee opgedaan leert dat dit de uitstraling van het instituut niet vermindert. De plaatselijke organisaties zijn bovendien bekender met de participanten en met de manieren hoe ze het beste benaderd kunnen worden. Ook in 2006 is gewerkt vanuit dit principe. Het navolgende wil een indruk geven van de veelheid en de verscheidenheid van het cursus- en vormingswerk dat door stafleden van het Titus Brandsma Instituut wordt gedaan.

Psalmen

De Psalmencursus 2006 had als thema *Wanneer alles weg valt*. Psalm 44 en Psalm 46 gaan over de betrokkenheid van God bij lijden, afbraak en verval. In Nijmegen, Den Bosch, Tilburg en Amersfoort zijn steeds vijf avonden over deze twee psalmen gegeven door Laetitia Aarnink, Ad de Keyzer, Bep Meereboer, Paul Reehuis en Kees Waaijman.

De geestelijke weg

In het programma *In gesprek over de geestelijke weg* zijn 24 bijeenkomsten geweest. De leiding, organisatie, intake en verantwoordelijkheid voor de begeleiding berustten bij Bep Meereboer, geassocieerd medewerkster van het instituut, en Axel Bernhard Kempa. Ad de Keyzer, Bep Meereboer, Kees Waaijman en Huub Welzen hebben inleidingen in dit programma verzorgd.

Cursussen

Dick Akerboom heeft een cursus verzorgd te Venray over *De geschiedenis van de kerken van de 'Bible Belt'. De 'bevindelijkheid' in haar historische context*. Hein Blommestijn gaf te Megen een cursus over bidden, te Nijmegen een cursus over het Geestelijk Hooglied en in Zenderen over Maria Petyt. Rudolf van Dijk verzorgde een cursus over *Spirituele thematieken in de Navolging van Christus* in Arnhem. Jos Huls gaf te Megen een cursus over Thomas van Kempen. Bep Meereboer gaf in Nijmegen een cursus over *Mystieke tekstlezing*. In de Karmelkring van Boxmeer gaf Huub Welzen een cursus over de spiritualiteit van het Marcusevangelie.

Trainingen

Hein Blommestijn trainde pastores en vrijwilligers van het bisdom Groningen inzake Titus Brandsma en de parochie. Rudolf van Dijk trainde het kapittel van Kloster Maria Bronnen te Weilheim met betrekking tot de *Lectio Divina der Nachfolge Christi*, en de Vlaamse federatie van de Ongeschoeide Karmelitessen in *Het mystieke perspectief in de Karmelregel*. Ad de Keyzer en Kees Waaijman gaven voor de Stichting Kerkmuziek en Spiritualiteit trainingsdagen over de zegging van de Psalmen. Bep Meereboer verzorgde vier trainingsdagen in het programma *De mystieke weg in pastoraat en begeleiding*.

Inleidingen

Medewerkers van het instituut hielden over een breeds scala van onderwerpen op vele plaatsen voordrachten en inleidingen voor een breed publiek. Hein Blommestijn heeft te Nuland inleidingen gehouden over *De innerlijke reis*, zoals die is opgetekend door de karmeliet Rafael Tjhuis, en die onder meer handelt over zijn kampervaring te Dachau in de tijd dat ook Titus Brandsma daar verbleef. Hij heeft gesproken over de weg van dood naar leven te Schijndel, en over Thomas van Kempen te Vlaardingen. Marinus van den Berg en Rudolf van Dijk hebben in Tienen (B) gesproken over het Gaesdonckse-traktatenhandschrift. Rudolf van Dijk sprak over *De Navolging van Christus* te Tienen (B), Zwolle en Aggsbach (D). Over de mystieke weg van Alijt Bake hield hij een inleiding in Ravenstein. Te Schoonhoven heeft hij een inleiding gehouden over het karmelietenklooster dat ooit in Schoonhoven gevestigd was, en zijn bewoners. Bij gelegenheid van de opening van de tentoonstelling *Rijkdom in eenvoud* in het Kloostermuseum Ter Apel heeft Rudolf van Dijk een toespraak gehouden over de Moderne Devotie bij de kruisherren. Tijdens de vesperviering bij gelegenheid van *Translatio reliquiarum Thomae Kempensis* op 4 juni te Zwolle heeft gesproken over *Om het behoud van 'de eenheid van de Geest' (Ef 4,3)*. Voor een wetenschappelijk congres te Sittard hield Charles Caspers een voordracht over *Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart*.

Op vele plaatsen heeft Ad de Keyzer inleidingen verzorgd in de spiritualiteit en de muziek van Bach: Maarssen, Veenendaal, Antwerpen, Nijmegen (in de reeks Signalen van Spiritualiteit), Vught, Arnhem, Hoorn, Nuland, wederom te Nijmegen en Wamel. Over liturgie en spiritualiteit sprak hij te 's-Hertogenbosch, te Nijmegen (op de bezinningsdag voor liturgie van de Karmelorde) en te Amersfoort. In Amersfoort hij ook een serie inleidingen verzorgd over eindigheid aan de hand van Psalmen. In Utrecht heeft hij de spiritualiteit van Psalm 31 uitgelegd. Voor het Dekenaat Twente heeft hij een inleiding verzorgd onder de titel *Wek mijn zachtheid weer*. In het kader van het samenwerkingsproject van het Titus Brandsma Instituut en de KNR heeft Pierre Humblet een viertal inleidingen gehouden voor verschillende gremia van de KNR. Daarnaast heeft hij enkele inleidingen gehouden voor een internationale bezinningsdag van de Liefdezusters van Carolus Borromeus. In Son en in Bergeyk heeft Bep Meereboer een inleiding gehouden over de vraag: Wat is mystiek? Frits Mertens hield een inleiding voor de Broeders de La Salle te Cuijk op 13 april met de titel *Broederschap*. Voor het programma Sigalen van Spiritualiteit van het Titus Brandsma Memorial te Nijmegen gaf Kees Waaijman lezingen over *Tegendraads lezen, de Laatste der rechtvaardigen*, en over *Apostolisch: leerling worden*. Huub Welzen gaf voor dit programma een inleiding over *Christus en het lijden in de wereld*. Voor de Soeterbeeck conferentie *Van draagvlak naar continuïteit* hield Kees Waaijman een inleiding over het thema Ouderen en levensvragen, en waarom dit thema in onze samenleving zo belangrijk is. Voor de Workshop Laien-Spiritualität in Mönchengladbach hield hij een inleiding met als titel *Grundmuster vom Spiritualität*. In Utrecht sprak hij over *De mystieke ruimte van de Karmel* en in het ziekenhuis te Zevenaar over *Ziel van de zorg*. Voor het kapittel van de Karmelbeweging in het najaar te Denekamp heeft Huub Welzen een inleiding gegeven over *Lectio Divina* en de plaats die deze heeft in de spiritualiteit van de Karmel, toegelicht aan het verhaal van de Emmaüsgangers.

Interviews, activiteiten in de media, retraites, etc.

Medewerkers van het instituut heb in 2006 interviews gegeven, retraites gegeven, groepsbegeleidingen verzorgd, adviezen gegeven aan kerkelijke en maatschappelijke instanties, etc. Bij het bestuur en de directie van het Titus Brandsma Instituut is een lijst aanwezig van deze activiteiten, alsmede van het cursus- en vormingswerk dat in 2005 door de stafleden van het instituut is gedaan.

Feitelijke Opbouw van het instituut per 31-12-2006

Bestuur

prof. dr. J.R.T.M. Peters (voorzitter)
 drs. F. Thuis (secretaris)
 ir. J.G.H. de Vaan (penningmeester/gedelegeerd bestuurder)
 drs. H. van Geene
 mw. M.A.P. Lapidaire
 drs. B.J.J. Wolbers
 vacature

Wetenschappelijke Adviesraad

prof. dr. A.G. Weiler (voorzitter, em. Radboud Universiteit Nijmegen)
 prof. dr. F.A. Maas (Theologische Faculteit Tilburg en Universiteit Utrecht)
 prof. dr. Th. Mertens (Universiteit Antwerpen)
 prof. dr. P.J.A. Nissen (Radboud Universiteit Nijmegen)
 prof. dr. P.J.M. van Tongeren (Radboud Universiteit Nijmegen)

Onderzoek: Grondslagen, Geschiedenis en Thematiek van de Spiritualiteit

Wetenschappelijk directeur

prof. dr. C.J. Waaijman	0.1	fte
-------------------------	-----	-----

Wetenschappelijk secretaris

dr. P.H.M. Welzen	0.4	fte
-------------------	-----	-----

Grondslagenonderzoek

prof. dr. C.J. Waaijman	0.1	fte
-------------------------	-----	-----

Joods-christelijke traditie

prof. dr. C.J. Waaijman	0.3	fte
-------------------------	-----	-----

dr. P.H.M. Welzen	0.2	fte
-------------------	-----	-----

dr. A.W.J. de Keyzer	0.1	fte
----------------------	-----	-----

Geschiedenis van de spiritualiteit

prof. dr. H.H. Blommestijn	0.4	fte
----------------------------	-----	-----

dr. C.M.A. Caspers	0.2	fte
--------------------	-----	-----

dr. E. Hense			Geassocieerd onderzoekster
--------------	--	--	----------------------------

Moderne Devotie

dr. C.M.A. Caspers	0.5	fte	(CCE)
--------------------	-----	-----	-------

dr. Th.H.M. Akerboom			Geassocieerd onderzoeker
----------------------	--	--	--------------------------

dr. I.M.K. Bocken	0.2	fte
-------------------	-----	-----

dr. J.A. Huls	0.2	fte
---------------	-----	-----

dr. R.H.F. Hofman	0.6	fte
-------------------	-----	-----

dr. R.Th.M. van Dijk	0.4	fte
----------------------	-----	-----

dr. M.K.A. van den Berg			Geassocieerd onderzoeker
-------------------------	--	--	--------------------------

drs. K. Pansters			Geassocieerd onderzoeker
------------------	--	--	--------------------------

Hedendaagse Spiritualiteit

Spiritualiteit van het religieuze leven

drs. J.G. Aarnink 0.2 fte

drs. P.J.M. Humblet 0.3 fte

(daarnaast voor 0,5 fte werkzaam in het
Gezamenlijk Project van KNR en TBI)

Pastorale Spiritualiteit

dr. A.W.J. de Keyzer 0.1 fte

Spiritualiteit in maatschappelijke contexten

dr. G.H.M. Mertens 0.3 fte

Paradigma's van hedendaagse spiritualiteit

prof. dr. H.H. Blommestijn 0.1 fte

Totaal 4.7 fte

Discipline-ontwikkeling en onderwijs

Redactie drs. W.M. Litjens 0.2 fte

(Studies in Spirituality)

Onderwijs

dr. C.M.A. Caspers 0.3 fte

School voor Spiritualiteit

prof. dr. H.H. Blommestijn 0.3 fte

dr. G.H.M. Mertens 0.5 fte

dr. J.A. Huls 0.1 fte

Spirin

dr. J.A. Huls 0.6 fte

drs. H.L.G. Rutten 0.7 fte

drs. W.M. Litjens 0.35 fte

Programma 'In gesprek over de geestelijke weg' en 'Mystiek in Pastoraat en begeleiding'

drs. B. Meereboer

geassocieerd medewerkster

Totaal 3.05 fte

Ondersteuning van Onderzoek en Onderwijs

Beheerder

L. Lok-Epema 0.6 fte

Documentatie

drs. C.M.J. Bartels 0.5 fte

T.C.H. Michels 1.0 fte

drs. P.M. Reehuis 0.2 fte

Bibliotheek

drs. H.L.G. Rutten 0.3 fte

Directiesecretariaat drs. W.M. Litjens	0.05	fte
Bureau Marianne de Baan	0.5	fte
Totaal	3.15	fte

In de sector bureau en ondersteuning zijn de volgende vrijwilligers werkzaam: T. Aarnink, L. Teubner, J.A. Wingens. D. Drost doet ondersteunend werk voor Bijbelse Spiritualiteit.

Op de peildatum bedroeg de totale omvang van de aangestelde staf 10.9 fte.

Commissie Onderzoek: prof. dr. Kees Waaijman (voorzitter), dr. Huub Welzen (secretaris),
prof. dr. Hein Blommestijn, dr. Charles Caspers, dr. Rijklof Hofman

Commissie Onderwijs: prof. dr. Kees Waaijman (voorzitter), dr. Huub Welzen (secretaris),
dr. Charles Caspers, dr. Jos Huls

Commissie P.R.: mevr. Marianne de Baan (voorzitter), mevr. Lieneke Lok (secretaris),
drs. Pierre Humblet, dr. Frits Mertens

Commissie Titus Brandsma Instituut Digitaal: prof. dr. Kees Waaijman (voorzitter), dr. Huub
Welzen (secretaris), mevr. Marianne de Baan, dr. Jos Huls, mevr. Lieneke Lok

Redactiecommissie *Opera Omnia Geert Grote*

prof. dr. E.C. Coppens (voorzitter)

dr. R.H.F. Hofman (secretaris)

dr. J. Kienhorst

prof. dr. A.P. Orbán

prof. dr. P. Verdeyen

prof. dr. A.G. Weiler (adviseur)

drs. L. Jocqué (adviseur)

dr. R.Th.M. van Dijk (adviseur)

Personeelsvertegenwoordiging

dr. Frits Mertens (voorzitter)

dr. Hein Blommestijn

drs. Wendy Litjens